

RIJEČ UREDNIŠTVA

KRČENJE I OBEZVRJEĐIVANJE ŠUMA U HRVATSKOJ VODI URUŠAVANJU POTRAJNOSTI ŠUMA, NJIHOVIH OPĆEKORISNIH FUNKCIJA I VIŠENAMJENSKE ULOGE

Prema važećem Zakonu o šumama, krčenje šuma je sječa svih ili gotovo svih stabala i/ili njegovih grmolikih oblika u šumi radi provedbe prostornih planova ili izgradnje šumske infrastrukture. Krčenje se može dozvoliti na način propisan Zakonom: u svrhu izgradnje šumske infrastrukture, ako se šuma ili šumsko zemljište radi interesa Republike Hrvatske trebaju privesti drugoj namjeni, ako to zahtijevaju interesi sigurnosti i obrane zemlje, u svrhu provedbe zahvata u prostoru sukladno aktima za provedbu prostornih planova i ako je to potrebno radi građenja građevina koje se prema prostornom planu odnosno posebnom propisu mogu graditi izvan građevinskog područja.

Posljednjim izmjenama i dopunama Zakona o šumama iz ožujka 2024. pridodana je i mogućnost krčenja u svrhu očuvanja stanišnih tipova i staništa vrsta od interesa za Europsku uniju u degradiranim sastojinama gariga i šibljaka. Hrvatsko šumarsko društvo upozorilo je u javnoj raspravi i na sjednici Odbora za poljoprivredu Hrvatskog sabora na nelogičnost i opasnost takve odredbe. Garig i šibljak degradacijski su oblici nastali iz šuma koje su na tim staništima rasle u prošlosti. Oni su živi dokaz da je šuma izvorni oblik vegetacije na staništima gdje se nalaze. Njihovim krčenjem samo se povećavaju neobrasle površine šumskih zemljišta. Naša primjedba nije usvojena i tako smo došli do povijesnog apsurd. Prvi put u 260 godina dugoj povijesti hrvatskog šumarstva Zakon o šumama omogućuje krčenje degradacijskih oblika šuma, sprječava progresiju šuma i omogućuje stvaranje i održavanje goleti na šumskom zemljištu.

Povijesnim apsurdima tu nije kraj jer se na to nadovezalo obezvrjeđivanje šuma. Resorno Ministarstvo je 2019. donijelo *Odluku o smanjenju vrijednosti boda za određivanje naknade za pojedine uzgojne oblike sastojina (šuma)*. Odlukom je umanjena naknada za smanjene općekorisne funkcije šuma u postupku izdvajanja šuma i šumskih zemljišta u vlasništvu Republike Hrvatske iz šumskogospodarskog područja. Za šikare, šibljake, makije i garige vrijednost boda umanjena je za 90 %, za šumske kulture i plantaže vrijednost boda umanjena je za 50 %, a za sjemenjače na sredozemnom kršu i panjače vrijednost boda umanjena je za 30 %. Za sastojine (šume) visokog uzgojnog oblika odnosno za sjemenjače na kontinentalnom području vrijednost boda tada nije mijenjana.

Konačno, u ožujku 2025., mjesecu kada obilježavamo Međunarodni dan šuma, Ministarstvo poljoprivrede je donijelo *Pravilnik o dopuni pravilnika o utvrđivanju naknada za šumu i šumsko zemljište*. Njegovom odredbom za 99 % umanjena je naknada u slučajevima darovanja nekretnina u korist jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te u korist tijela državne uprave za izdvajanje iz šumskogospodarskog područja Republike Hrvatske. Odnosi se to na cjelokupnu naknadu koja se sastoji od dijela za šumu (drvnu zalihu), šumsko zemljište i za smanjenje općekorisnih funkcija šuma (OKFŠ). Time se legalizirala prenamjena šuma uz plaćanje samo 1 % ukupne naknade.

Treba podsjetiti da je čitav koncept naknade za šumu, šumsko zemljište i za smanjenje OKFŠ bio osmišljen kako bi svi bili svjesni njihove velike vrijednosti, višenamjenske uloge i potrebe za nadoknadom izgubljene šumske površine. To se posebice odnosilo na degradirane šume koje nemaju vrijednu drvnu zalihu, ali zato dokazano imaju veliku općekorisnu vrijednost. Plaćenom naknadom država bi preko pravne osobe od posebnog interesa *Hrvatskih šuma d.o.o.* trebala osnovati šumu na istoj ili novoj većoj površini i obnoviti šumu nakon požara kako bi se održalo temeljno načelo potrajnosti šuma. To se ovakvim pristupom i smanjenjem novčanih naknada praktički onemogućuje.

Donošenjem odredbi kojima se proširuju mogućnosti krčenja i obezvrjeđivanja šuma neposredno se urušavaju načelo potrajnosti, općekorisne funkcije šuma i njihova višenamjenska uloga. Općekorisne funkcije šuma odražavaju se u zaštiti tla od erozije, bujica i poplava, reguliranju vodnog režima i hidroenergetskog sustava, poboljšanju plodnosti tla i poljoprivredne proizvodnje, pozitivnom utjecaju na klimu, zaštitu i unaprjeđenje čovjekove okoline, stvaranju kisika, pročišćavanju atmosfere, stvaranju ljupkog krajolika, posebnih uvjeta za odmor i rekreaciju, razvitku turizma i lovstva te očuvanju biološke raznolikosti i genofonda.

Čini nam se da su šumari jedini toga svjesni.

Uredništvo